

Kooskõlastustabel

Esitaja/märkuse sisu	Märkuse arvestamine/mittearvestamine
<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium</p>	
<p>1. Üldkommentaar Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium plaanib samuti muuta töölepingu seaduse (TLS) §-i 52 seoses Euroopa Kohtu otsusega, millest on ajendatud päästeteenistuse seaduse (PäästeTS) muutmise eelnõu. Selleks, et ära hoida võimalikke tõlgendusküsimusi palume eelnõu koostajatel kaaluda, kas oodata ära TLS eelnõuga edasi liikumine ja seejärel jätkata PäästeTS eelnõu menetlust. Näiteks juhul, kui TLS §-i 52 täiendatakse uute lõigetega või kui kehtivaid lõikeid muudetakse, siis võib see mõjutada ka PäästeTS eelnõuga taotletavat eesmärki ja PäästeTS muudatuste tõlgendamist.</p>	<p>Teadmiseks võetud Siseministeerium on teadlik hetkel menetluses olevast TLS §-i 52 muutmisest seoses Euroopa Kohtu otsusega. Selgitame, et päästeteenistujate teenistussuhet reguleerib päästeteenistuse seadus (PäästeTS), mille kohaselt päästeteenistuses töötavad nii päästetöötajad kui ka päästeametnikud. Sellest tulenevalt ainuüksi TLS-i muutmisest ei piisa ning antud küsimus tuleb lahendada PäästeTS-is. Päästeasutuse tegevuse eesmärk ja seadusejärgne kohustus on operatiivne abistamine, kus tegevus on suunatud inimeste elu, tervist ja vara ning keskkonda ohustavate päästesündmuste ennetamisele, ohu väljaselgitamisele, ohu tõrjumisele ning päästesündmuse tagajärgede leevendamisele. Pääste- ja demineerimistööd teevad meeskonnatööna nii töölepingulised kui ka ametnikud, kellele kohaldatakse vastavalt TLS-i ja avaliku teenistuse seadust (ATS), mistõttu ühtsete reeglite kehtestamine on vajalik päästeteenistuse seaduses. 2024. aasta eelse praktika taastamine (kooskõlastusringile saadetud TLS-e eelnõus toodu seda ei taotle) võimalikult kiiresti on oluline, kuna seaduse muutmise edasilükkamine võib tekitada probleeme Päästeameti seadusejärgsete kohustuste täitmisel ja päästemeeskonna liikmete turvalisuse ohtu seadmisega alamehitatuse tõttu.</p>
<p>2. PäästeTS § 20 lõige 3³ PäästeTS § 20 lõikega 3³ soovitakse sätestada erand, millega välistatakse iganädalase järjestikkuse puhkeaja andmisel TLS § 51 lg 5 põhimõtte kohaldamine. See tähendab, et töötajale, kes töötab 24-tunnise ajavahemiku jooksul rohkem kui 13 tundi, ei anta vahetult pärast tööpäeva lõppu täiendavat vaba aega võrdset 13 töötundi ületanud tundide arvuga. Näide: töötaja töövahetuse pikkus on 24 tundi, pärast mida antakse talle iganädalane puhkeaeg</p>	<p>Selgitus PäästeTS § 20 lõige 3³ on kooskõlas töötaja direktiiviga 2003/88/EÜ. PäästeTS § 20 lõikega 3³ soovitakse sätestada erand, millega välistatakse iganädalase järjestikkuse puhkeaja andmisel TLS § 51 lg 5 ja ATS § 41 lg 4 põhimõtte kohaldamine. Eelnõu tagasisides on välja toodud vaid TLS. Päästemeeskonnas töötavad päästjatega (töölepingulised) kõrvuti ametnikud, kes on</p>

(millele lisandub igapäevane puhkeaeg). Eelnõu kohaselt saab töötaja järjestikkust puhkeaega 25 h (iganädalane puhkeaeg) + 11 h (igapäevane puhkeaeg) = 36 h. Kui töötajale antaks ka TLS § 51 lg-s 5 toodud täiendavat puhkeaega, saaks töötaja järjestikkust puhkeaega 25 h (iganädalane puhkeaeg) + 11 h (igapäevane puhkeaeg) + 13 h ületavad 11 tundi (täiendav vaba aeg) = 47 h. See tähendab, et eelnõu kohaselt olukorras, mil graafiku alusel töötavale päästjale antakse iganädalast puhkeaega ja ta on just teinud pikema kui 13-tunnise töövahetuse (nt 24 h vahetus), siis saab ta olenemata pikast töövahetusest järjestikkust puhkeaega üksnes 36 h. Töötaja ei saa täiendavat vaba aega kompenseerimaks pikka töövahetust. Eelnõu seletuskirjas selgitatakse, et muudatuse näol on tegemist erisusega tööaja direktiivist 2003/88/EÜ. Direktiivi artikkel 17 lõige 2 lubab erandeid kehtestada tingimusel, et töötajale antakse hüvituseks võrdväärse pikkusega puhkeaeg (s.o antud juhul TLS § 51 lg 5) või kui seda ei ole erandjuhul objektiivsel põhjusel võimalik teha, võimaldatakse töötajale asjakohane kaitse. Seega võimaldab direktiiv üldpõhimõtetest erandeid väga konkreetsetel tingimustel ja asjaoludel. Antud juhul, kui eelnõuga soovitakse TLS § 51 lg 5 kohaldamine välistada, siis on erandi kehtestamise eeltingimuseks:

- 1) mõjusad objektiivsed põhjused ja
- 2) see, et töötajale tagatakse alternatiivne asjakohane kaitse.

Praegusel juhul ei selgu eelnõust see, millistel objektiivsetel põhjustel on PäästeTS § 20 lg 3³ erand vajalik. Samuti ei taga eelnõu töötajale muud asjakohast kaitset, kuigi direktiiv selleks kohustab. Seejuures on Euroopa Komisjon direktiivi tõlgendavas teatises selgitanud Euroopa Kohtu praktikat: „vaid täiesti erandlike olukordade puhul lubab artikkel 17 anda töötajale muud asjakohast kaitset, kui võrdväärse pikkusega hüvitisena mõeldud puhkeagade andmine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik.“ Seega peavad erandi loomiseks esinema väga kaalukad asjaolud. Samuti on teatises selgitatud, et kui tööaja direktiiv annab liikmesriikidele „teatava kaalutusõiguse luua erandjuhtudel asjaomastele töötajatele asjakohane kaitse, on selle kaitse

päästemeeskonna juhid ja juhivad sündmusel töid. Demineerimistöid teevad vaid ametnikud. **Erandi rakendamisel saavutaksime endise olukorra**, kus enne 2024. aasta tõlgenduse muutmist oli reageerivatel töötajatel üks kord seitsmepäevase ajavahemiku jooksul järjestikune puhkeaeg 36 tundi, mida loeti piisavaks puhkeajaks ja taastumiseks. Arvestades, et tegemist on endise olukorra taastamisega, siis ei kaasne PäästeTS-is tehtavate muudatustega mingeid uusi riske ega ohte.

Direktiivi artikkel 17 lõige 2 lubab erandeid kehtestada tingimusel, et töötajale antakse hüvituseks võrdväärse pikkusega puhkeaeg või kui seda ei ole erandjuhul objektiivsel põhjusel võimalik teha, võimaldatakse töötajale asjakohane kaitse.

Objektiivne põhjus – ajakriitiline abistamise ja ohu ennetamise vajadus. **Pääste- ja demineerimistöo on erakorralistest asjaolude tõttu ajakriitiline**, mille viibimisel ja täiendavate ressursside kaasamise võimaluste vähesuse (meeskonnad on väikesed ja üle 36 tunnine järjestikune puhkeaja nõue piirab oluliselt täiendavalt töötajate kaasamise võimalused nende praegusest 58-tunnisest puhkeajast) tõttu kahjud suurenevad ja sündmused eskaleeruvad. Lähiaja üksikud näited: ulatuslikud Ida-Virumaa metsa- ja maastikutulekahjud, Uikala prügiala suurpõleng, erakorraliselt demineerijate ja pommikoorte juhtide väljakutumised riigivisiitide turvamiseks, ohu ennetamiseks (näiteks Ukraina presidendi visiit) vahetult eelnevaks pommitehniliseks kontrolliks. Sellistel juhtudel aga ei ole võimalik objektiivsetel põhjustel puhkeaga tagada. **Suursündmused ja ressursi vajadus ei ole tööajakava koostamisel teada ja etteplaneeritav.**

Asjakohane kaitse – päästeasutused võimaldavad ja on alati võimaldanud oma teenistujatele asjakohase kaitse puhkeaja erandi kasutamisel. Selliselt on ka eelnõus sätestatud, et puhkeaja erandid on võimalikud vaid juhul, kui töötamine ei kahjusta päästeteenistuja tervist ega ohutust. Seega on eelnõu direktiiviga

<p>eesmärk, mis hõlmab nende töötajate turvalisust ja tervist, siiski sama, mis direktiivi artiklis 3 ette nähtud igapäevasel minimaalsel puhkeajal või direktiivi artikli 17 lõikes 2 hüvitisena ette nähtud võrdväärse pikkusega puhkeajal, milleks on võimaldada nendel töötajatel lõõgastuda ja üle saada nende töökohustuste täitmise ga vältimatult kaasnevast väsimusest“. Töötajatel peab olema võimalus saada piisavat puhkeagea, et tööst taastuda, oma tervist hoida ja puhata.</p> <p>Eelnevast tulenevalt oleme seisukohal, et PäästeTS § 20 lõige 3³ on vastuolus tööaja direktiiviga 2003/88/EÜ. Eelnõu seletuskirjast ei selgu milliste objektivsete asjaolude tõttu ei ole kirjeldatud olukorras võimalik päästeteenistujale tagada hüvitiseks võrdväärse pikkusega puhkeagea. Samuti ei võimalda eelnõu töötajale asjakohast kaitset, mis lühemat puhkeagea kompenseeriks. Seetõttu ei ole täidetud tööaja direktiivi eeldused kõnealuse erandi tegemiseks.</p>	<p>kooskõlas. Päästeteenistujate tervist ja ka rahulolu kontrollitakse regulaarselt ning edastatakse ohutussõnumeid nt vigastuste vältimiseks ja oma tervise hoidmiseks. Lisaks on Päästeamet loonud 24h valvevahetustest olevatele päästeteenistujatele teenistuses olles puhkamise võimalused (puhkeruum koos köögi ga, magamisruum, saun, jõusaal ja muud lõõgastumise võimalused), mis samuti säästavad teenistujate tervist. Samuti on eriteenistujatel lisapuhkus kuni kümme kalendripäeva aastas taastumiseks (PäästeTS § 20² lg 3) ja operatiivtöötajate tööaja paindlikkus (töötaja soovil pikemad järjestikused puhkeaja perioodid ehk vabad vahetused summeeritud perioodi jooksul), mis on pärast puhkeaja nõuete muutmist sisuliselt võimatu ja mille osas on töötajad ka juba oma rahulolematust väljendanud PÄA rahulolu uuringus.</p> <p>Lisaks ei saa tähelepanu jätta, et ka direktiivis on antud õigus teha artiklite 3 ja 5 puhkeaja nõuetest erandeid tegevuse puhul, mis nõuab teenuse või tootmise pidevat jätkumist, sealhulgas tuletõrje ja kodanikukaitse - teenuse puhul (art 17 lg 3 p c alapunkt iii), ning õnnetusjuhtumi või ähvardava õnnetusohu korral (p g). Päästeteenuse osutamine (päästesündmuse lahendamine nt tulekahju kustutamise näitel) on kahtlemata teenus, mis nõuab pidevat jätkumist, kuna vastasel korral ei ole võimalik tagada elu, tervise ja vara kaitset.</p> <p>Soovi taastada 2024. aasta eelne olukord on Siseministeeriumile edastanud päästeteenistujaid esindav ametiühing. Oleme nende ettepanekut arutanud Siseministeeriumi ja Riigi- ja Omavalitsusasutuste Töötajate Ametiühingu (ROTAL) kohtumistel, mis toimuvad regulaarselt kord kvartalis, kuid vajadusel ka sagedamini. Muudatustes on arvestatud ametiühingu poolt esitatud ettepanekuga, Päästeameti rahulolu-uuringu ja päästeasutuste vajadustega. Muuhulgas oleme muudatust ette valmistades kohtunud ja konsulteerinud Tööinspektsiooniga, kes on samuti tehtavaid muudatusi õigeks ja vajalikuks pidanud.</p>
<p>3. PäästeTS § 20 lõige 3⁴ PäästeTS § 20 lõikega 3⁴ sätestatakse, et päästeteenistujale ei kohaldata avaliku</p>	<p>Selgitus Muudatuse sisu selgitus on toodud seletuskirjas. Paragrahvi liigendus on kooskõlas hea</p>

<p>teenistuse seaduse (edaspidi ATS) ja TLS iganädalase puhkeaja nõudeid tingimisel, et töötamine ei kahjusta teenistuja tervist ja ohutust.</p> <p>Seletuskirja kohaselt on PäästeTS § 20 lõike 3⁴ eesmärk kehtestada erisus ATS ja TLS iganädalase puhkeaja põhimõtetest. Samal ajal näib, et ka PäästeTS § 20 lõigete 3¹ ja 3² eesmärk on sätestada erisus ATS ja TLS iganädalase puhkeaja põhimõtetest. Lõikeid 3¹ ja 3² lugedes võib jääda mulje, et päästeteenistuja iganädalane puhkeaeg on alati 37 või 25 tundi (millele lisandub igapäevane puhkeaeg). Samal ajal võib lõiget 3³ lugedes jääda mulje, et iganädalane puhkeaeg on ATS-is ja TLS-is sätestatust lühem üksnes juhul, kui see ei kahjusta päästeteenistuja tervist ja ohutust. Viidatud lõiked oma koosmõjus muudavad seaduse teksti keeruliseks ja raskesti mõistetavaks.</p> <p>Palume eelnõu koostajatel eelnõu sõnastusi lihtsustada ja/või seletuskirja täiendada selgitustega lõigete eesmärgi kohta.</p>	<p>õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) §-i 24 lõigetega 3 ja 4, mille kohaselt paragrahvi esimene lõige sisaldab üldreeglit ning järgmistes lõigetes sätestatakse selle üldreegli täpsustused ja erandid. Mahukaid lõikeid välditakse.</p>
<p>4. Erisuste kohaldamine tingimisel, et erisused ei kahjusta töötajate tervist ja ohutust</p> <p>Eelnõu sõnastuses on mitmete erisuste kohaldamine võimalik „tingimisel, et töötamine ei kahjusta päästametniku ja päästetöötaja tervist ja ohutust“ (vt PäästeTS § 20 lõiked 3³, 3⁴ ja 8). Samas ei selgu eelnõu materjalidest, kuidas veendutakse, kas konkreetse erisuse kohaldamine kahjustab või ei kahjusta päästeteenistuja tervist ja ohutust (nt kes seda kuidas hindab, mis tingimustel ja kui tihti). Palume seletuskirja täiendada.</p>	<p>Selgitus</p> <p>Teenistujate tervise ja ohutuse prioriteetsust on rõhutatud ka eelnõu seletuskirjas. Nii on toodud seletuskirja punktis 2.4: „<i>Kindlasti peavad olema täidetud erinõuded, mis on sätestatud töötervishoiu ja tööohutuse seaduses. Näiteks peab tööandja korraldama öötöötajale tervisekontrolli nii enne öötöötajana alustamist kui ka perioodiliselt öötöötajana töötamise ajal (§ 13¹ lg-d 7 ja 8). Järelevalvet selliste nõuete täitmise üle teeb Tööinspeksioon.</i>“.</p> <p>Nagu ka kooskõlastustabeli punktis 2 juba nimetatud, siis päästeteenistujate tervist ja ka rahulolu kontrollitakse regulaarselt ning edastatakse ohutussõnumeid nt vigastuste vältimiseks ja oma tervise hoidmiseks. Lisaks on Päästeamet loonud 24h valvevahetustest olevatele päästeteenistujatele teenistuses olles puhkamise võimalused (puhkeruum koos köögiga, magamisruum, saun, jõusaal ja muud lõõgastumise võimalused), mis samuti säästavad teenistujate tervist. Samuti on eriteenistujatel lisapuhkus kuni kümme kalendripäeva aastas taastumiseks (PäästeTS § 20² lg 3) ja operatiivtöötajate tööaja paindlikkus (töötaja soovil pikemad järjestikused puhkeaja perioodid ehk vabad vahetused summeeritud perioodi</p>

	<p>jooksul). Paindlikkus on pärast puhkeaja nõuete muutmist sisuliselt võimatu ja selle osas on töötajad ka juba oma rahulolematust väljendanud PÄA rahulolu uuringus. Arvestades, et tegemist on endise olukorra taastamisega, siis ei kaasne PäästeTS-is tehtavate muudatustega mingeid uusi riske ega ohte.</p>
<p>5. Järelevalve PäästeTS üle PäästeTS lugedes ei selgu, kes ja milliste PäästeTS-s sätestatud tingimuste üle teeb järelevalvet (nt kes teostab järelevalvet päästeteenistuja töö- ja puhkeaja nõuete üle). Palume vajadusel eelnõu materjale täiendada, sätestades PäästeTS-sse selge järelevalve õigust käsitleva paragrahvi.</p>	<p>Selgitus Vastavalt PäästeTS § 1 lõikele 2 laieneb päästametnikele ATS PäästeTS-st tulenevate erisustega ning vastavalt PäästeTS § 1 lõikele 3 laienevad päästetöötajatele TLS ja teised töösuhteid reguleerivad seadused PäästeTS-ist tulenevate erisustega. Järelevalve erisusi ei ole PäästeTS-s toodud kuna selles osas ei ole erisuste loomine teistest tööõiguse valdkonda reguleerivatest õigusaktidest vajalik ega otstarbekas.</p>